

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Statens hus, 7468 TRONDHEIM

Sentralbord: 73 19 90 00

Besøksadresse: Prinsens gate 1

Saksbehandler
Laila Marie Sorte
Landbruksavdeling

Innvalgstelefon
73 19 92 75

Vår dato
11.12.2003
Deres dato
28.10.2003

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2003/13195-451.0
Deres ref.
200302997

Landbruksdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 OSLO

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag	
2003/2997 - 137	
Mottatt: 1. D. DES 2003 ASK/165	
Saksbehandler: TIN	486

Høring - utkast til forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i landbruket og forskrift om nærings- og miljøtiltak i skogbruket

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag har følgende prinsipielle merknader til forskriftene:

Spesielle miljøtiltak i landbruket

- Vi ser det som positivt at miljømidlene under Landbrukets utviklingsfond nå skal overføres til kommunene.
- Overføringen av midlene gir et økt behov for kompetanseoppbygging, hvor Fylkesmannen vil kunne ha en sentral rolle.
- Det er gjort en god jobb med denne sammenslåingen av flere tilskuddsordninger til en tilskuddsordning for spesielle miljøtiltak i landbruket.
- Forskriften er noe mangelfull, bl.a. trengs en avklaring på hva som menes med *vanlig landbrukdrift* og *landbrukseiendom*.
- Det beste hadde vært at forskriften ble så entydig og fullstendig at det ikke blir behov for utfyllende bestemmelser.

Nærings- og miljøtiltak i skogbruket

- For å full effekt av virkemidlene må den kommunale friheten være fullstendig for å fange opp de ulike lokale forskjellene i skog- og næringsforhold.
- Tilskudd til taubanedrift må være mulig ut fra lokale forhold og nødvendige tilpasninger til miljøverdier.
- Tilskudd til planting og såing i skogstrøk med vanskelige forhold for naturlig foryngelse må kunne aksepteres.
- En forbruksgrense på maks 50 % av virkemidlene til skogsveier har ingen mening i forhold til det enkelte år og enkeltkommuner.

Under følger uttalelsene i sin helhet for de to forskriftene.

	Embetsledelse og administrasjonsstab	Kommunal- og beredskapsavdeling	Oppvekst- og utdanningsavdeling	Sosial- og helseavdeling	Landbruksavdeling	Miljøvern-avdeling
Telefon	73 19 90 06	73 19 90 06	73 19 93 50	73 19 93 00	73 19 90 05	73 19 90 05
Telefaks	73 19 91 01	73 19 91 01	73 19 93 51	73 19 93 01	73 19 90 66	73 19 92 30
E-post:	postmottak@fm-st.stat.no	Internett: www.fylkesmannen.no/st				

Høringsuttalelse - forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i landbruket

Vi vil først komme med noen generelle kommentarer for deretter å gi kommentarer til hver enkelt paragraf i forskriften.

Vi ser det som positivt at miljømidlene under Landbrukets utviklingsfond nå skal overføres til kommunene. Dette vil trolig skape økt interesse for disse virkemidlene lokalt. Samtidig ser vi at kompetansen for å kunne håndtere ansvaret for virkemidlene varierer mye fra kommune til kommune i fylket. Fylkesmannen vil her ha en viktig rolle med å bygge opp og vedlikeholde nødvendig kompetanse i kommunene og gi råd og veiledning ved behov. Forutsatt dagens bemanning/ressurser vi Fylkesmannen kunne få mer rom for denne rollen når det blir mindre arbeid med å behandle enkeltsaker.

Det er gjort en god jobb med denne sammenslåingen av flere tilskuddsordninger til en tilskuddsordning for spesielle miljøtiltak i landbruket. Utkastet til forskrift er svært kort. Som vi vil komme tilbake til under er forskriften kanskje blitt litt for enkel og noe mangelfull.

§ 1 Formål

Her brukes uttrykket *vanlig landbruksdrift*. Nå når forskriften ellers sier lite om hva det kan gis tilskudd til, blir det sentralt å vurdere hva som regnes å gå utover det som kan forventes gjennom vanlig landbruksdrift. For de som har jobbet med de opprinnelige tilskuddsordningene vil det trolig være naturlig å la samme type tiltak som tidligere inngå, men for en som er ny kan denne forenklingen by på store utfordringer. Utbedring av gjødsellager kan være et eksempel. Et slikt tiltak vil kunne bidra til å redusere forurensningen eller risikoen for forurensning fra landbruket, men går det utover det som kan forventes gjennom vanlig landbruksdrift? Hva med grøfting (drensgrøfter), som vil kunne bidra til redusert avrenning og erosjon? Mange vil kanskje svare at dette er tiltak som går inn under vanlig landbruksdrift, men hvor går grensen? Det gis i dag tilskudd til restaurering av bygninger selv om det kan argumenteres med at det å vedlikeholde bygningene sine må kunne forventes gjennom vanlig landbruksdrift. Det samme gjelder utbedring av erosjonspunkt i forbindelse med eksisterende grøfteanlegg, som det også i dag gis tilskudd til. Det må kanskje kunne kalles vanlig landbruksdrift å gjennomføre tiltak som forhindrer at matjorda eroderer bort? Konklusjonen blir at en avklaring av hva som menes med vanlig landbruksdrift ville vært nyttig.

§ 2 Virkeområde

Her brukes begrepet *landbrukseiendom*. Da det ikke finnes én omforent definisjon på dette begrepet, må det gis en definisjon i forskriften eller en henvisning til hvor definisjonen finnes.

§ 3 Vilkår

Vi mener foretak som har rett til produksjonstilskudd ikke behøves nevnes da det som kommer etter vil være dekkende også for denne gruppen.

En setning om at vilkårene må være saklig begrunnet og stå i rimelig forhold til tilskuddets størrelse kunne godt vært med.

Her kunne det gjerne stått at det kan settes vilkår i inntil 10 år. Videre også det at de tilskuddsberettigete arbeidene ikke må påbegynnes før søknaden er avgjort. For å unngå uheldige tiltak bør det også stå noe om avklaring i forhold til vernemyndighetene (regional

kulturminneforvaltning og fylkesmannens miljøvernnavdeling) i de tilfeller der det er aktuelt. Årsaken til at det ikke er tatt med er trolig at dette er noe som må avklares uansett om man får tilskudd til tiltaket eller ikke, men vi mener det er viktig å ha det med da det vil gi en påminning for kommunene, som først og fremst vil legge denne forskriften til grunn for sin behandling.

§ 4 Tilskudd til planleggings- og tilretteleggingsprosjekter

Ut fra § 3 og § 4 tolker vi det slik at en kommune kan gi midler til seg selv for å gjennomføre et områdetiltak. Vi har god erfaring med kommunene til å drive områdetiltak. Det kan bli en uheldig hindring dersom kommunen, før den starter med prosesser for å motivere eierne av landbrukseieendommene i området, må ha tillatelse fra dem, slik forskriften nå legger opp til. Vi mener derfor det her trengs noe omskriving av utkastet. Samtidig er det viktig at ikke for mye av midlene går til offentlige etater. Det burde derfor blitt satt en begrensning i form av prosent av potten som kommunen får overført.

Vi mener 70 % av tilskuddsgrunnlaget bør være tilstrekkelig.

§ 5 Tilskudd til kulturlandskapstiltak og forurensningstiltak

Det kunne kanskje vært en fordel å ha 70 % som maksimal tilskuddssats for alle tiltak, men vi regner med det er en spesiell grunn til at man har valgt en høyere tilskuddssats for tiltak som går på biologisk mangfold.

Det som står i dagens STILK-forskrift om at våningshus/kårbolig i utgangspunktet ikke er berettiget tilskudd kunne gjerne vært tatt med.

§ 6 Søknad og søknadsfrist

Her ville vi hatt med at det skal legges ved plan for tiltaket, selv om dette kanskje også vil stå på det nye søknadsskjemaet.

§ 7 Utbetaling

Vår erfaring er at minst 25 % av tilskuddet bør holdes tilbake inntil arbeidet er fullført for at det skal være stor nok gulrot for å sikre gjennomføringen av tiltak. Til siste setning ville vi også tilføyd *og ferdiggodkjent av kommunen*.

§ 10 Omgjøring, tilbakebetaling og motregning

Når det gjelder tilbakebetaling og motregning, omtales bare de som har jordbruksvirksomhet. Det burde kanskje stått noe om sanksjonsmuligheter for de som mottar tilskudd, men som ikke har jordbruksvirksomhet også.

§ 11 Utfyllende bestemmelser

Som nevnt tidligere synes vi det er positivt at man får til en forenkling av tilskuddsordningene. Håpet er videre at forskriften blir så fullstendig at utfyllende bestemmelser blir overflødig.

Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket

Innledning

I Malvik kommune ble det i 2002 starta et prosjekt med kommunal frihet til å utforme virkemiddelprofilen innen skogkulturaktivitetene. Fylkesmannens erfaringer så langt har vist at fleksibilitet i virkemiddelbruken fremmer lokalt engasjement og utviklingsarbeid. Erfaringene viser også at formelle begrensninger fra sentralt nivå knytta til en fleksibel nok virkemiddelbruk hemmer utviklingen. Det vil etter vårt syn være av avgjørende betydning for å lykkes med utviklingsarbeid at desentralisert virkemiddelbruk får et reelt innhold.

Generelle merknader

Forskriften forenkler dagens regelverk vesentlig og gir et bra utgangspunkt for gjennomføring av reformen. Det legges opp til en stor grad av lokal frihet. Denne burde ha vært absolutt og uten de unntak som er tatt inn i ulike kapitler (planting, såing, taubanedrift). Poenget med reformen er bla. å fremme et lokalt engasjement og lokale prioriteringer, og disse vil bli vesentlig forskjellige i forhold til svært variable skogforhold. Etter vårt syn bør en derfor være forsiktig med innskrenkninger gjennom forskrift, tilsagnsbrev og i søknadsskjemaer.

Forvaltning av midler til skogbruksplanlegging skal skje gjennom egen forskrift. Denne har tidligere vært på høring. Regelverket for dette tilskuddet er svært omfattende og detaljert. Ved at bevilgningen til skogbruksplanlegging begrenses vesentlig fra 2004, medfører dette en kraftig forenkling av taksmetoder og prosjektgjennomføring. Bl.a. at tilskuddsmidler i større grad benyttes til å framskaffe skoglige data og enkle oversikter for videre næringsdrift, næringsutvikling på den enkelte eiendom og i form av felles tiltak. Dette gjør også at regelverket kan forenkles betydelig.

Etter vårt syn, kan en slik forenkling være at det inntas et nytt kapittel i forskrift om nærings og miljøtiltak i skogbruket, som omhandler skogbruksplanlegging. Nærmere detaljer kan inntas i et rundskriv.

Til de enkelte kapitlene:

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

Formålsparagrafen tar utgangspunkt i lokale prioriteringer og tilpasninger. Det bør fremgå tydelig av forskriften at kommunene har muligheter til å prioritere innsatsområder og at tilskudd ikke er rettighetsbasert.

Det er positivt at tilskudd kan gis til alle skogeiere uavhengig av størrelse eller kategorier for øvrig. Dette betyr en utvidelse av forskriften i forhold til tidligere, og vil også medføre et større behov for skogmidler.

Etter forskriften § 2-1 og § 5-1 kan det gis tilskott til aksjonsrettede prosjekter og tiltak. Dette bør framgå tydeligere av virkeområdet for forskriften.

Kapittel 2. Tilskudd til skogkultur

Det er positivt at det nå åpnes for tilskudd til ungskogpleie, men vi er fortsatt betenkt over at det ikke tillates tilskudd til planting etter hogst i skogstrøk i Trøndelag. Dette med bakgrunn i

vanskelige foryngelsesforhold. En arbeidsgruppe nedsatt av fylkesmennene i Trøndelag, arbeider for tiden med å klargjøre forholdene ved foryngelse og skogbehandling.

2. ledd i § 2-1 kan etter vårt syn flyttes under kapittel 4.

Kapittel 3. Tilskudd til veibygging

Den foreslåtte utvidelsen av virkeområdet til også å omfatte "... bedre utnyttelse av utmarksressursene" er positiv. Men den foreslåtte bestemmelsen i § 3-2 om bare å kunne gi tilskudd til veier bygd etter normaler for landbruksveier blir for snever. Ei kobling til veinormalene er viktig for å sikre god nok kvalitet på veien når det er snakk om transport av tømmer med bil eller traktor, mens kobling mot veinormalene ikke gir noen åpning for tilskudd til bygging av veier for andre typer kjøretøy – for eksempel snøskuter

Innledningsvis i vår uttalelse er det presentert noen kritiske anmerkninger til at det i forskriften settes begrensninger på kommunenes frihet til fullt ut selv å velge hvordan de vil satse. I høringsbrevet til utkast til forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket går det fram at det vil ligge en begrensning om at tilskudd til veiformål ikke kan utgjøre mer enn 50 % av det tildelte beløp til skogtiltak. Vi mener denne begrensningen må tas bort.

I Sør-Trøndelag har vi siden 1988 brukt betydelige ressurser på utarbeiding av kommunale hovedplaner for skogsveier – oversikter over eksisterende og framtidige hovedveier for skogbruket. Via oversiktsplaner for skogbruket har disse vært med å utvikle og inngår som en del av de kommunale landbruksplanene. Helhetlige vurderinger rundt skogbrukets veibehov har vært sett på som nødvendige for å få skogeiere til å samarbeide om veiløsninger, og for å hindre overinvestering i vei på den enkelte eiendom. En stor andel av de foreslåtte tiltakene i hovedplan for skogsveier er oppgradering av eksisterende veier til dagens standard, eller bygging av veier inn i områder der det også tidligere har vært veier, men der behovet for endring av standard tilsier behov for annen vei trase.

De siste fire – fem årene har vi her i fylket merket en markert dreining i søknadsmassen for tilskudd til bygging av skogsveier fra mange mindre saker der en eller noen få skogeiere har deltatt, til få, men store saker med betydelige investeringer og tilskuddsbeløp, og hvor ofte flere titalls skogeiere står bak. Vi ser også en klar tendens til at flere av disse store sakene må innom jordskifteretten for å få nødvendig starthjelp til organisering og fordeling av andeler.

Med de foreslåtte begrensningene på 50 % til veier slik det framkommer i høringsbrevet, og de økonomiske rammene vi ser for tilskuddsordningene som blir overført til kommunene, vil vi her i fylket få en brå stopp i det gode arbeidet vi har hatt med utvikling av en god infrastruktur for skogbruket.

Vi ber derfor om at bestemmelsen om maks. 50 % til veier av midler til skogtiltak i hver kommunen sløyfes. Alternativt kan bestemmelsen, hvis den må bestå, gjelde for det enkelte fylke.

Kapittel 4. Tilskudd til miljøtiltak i skog

Det er positivt at miljøtiltak utvides og at forskriften åpner for tilrettelegging for friluftsliv.

Kapittel 5. Tilskudd til andre tiltak i skogbruket

Vi er svært godt fornøyd med den vide definisjonen av mulige tiltak under denne ordningen, og tror det vil kunne bidra til å få fram et lokalt engasjement rundt tiltakene.

Når det gjelder forslaget om ikke å kunne gi tilskudd til taubanedrifter vil vi anføre følgende: Skogsdrift i taubaneterreng er underlagt samme krav til miljøhensyn som andre skogsdrifter. Det er ikke mer enn drøyt ett år siden landbruksdepartementet sendte ut på høring forslag til Forskrift om tilskudd til miljøvennlig drift i områder med vanskelige terrengforhold. Å stimulere til miljøvennlige løsninger, blant annet med bruk av taubane var et av formålene.

Sør-Trøndelag er et av de få fylkene i landet som har klart å opprettholde et taubanemiljø. Ca. 10 % av det produktive skogarealet her hos oss kan karakteriseres som taubaneterreng, og en stadig økende andel av hogstmoden skog står i slikt terreng. I Selbu og Midtre Gauldal, som er de to største "taubanekommunene", har vi fylkets to største sagbruk. Med sine 150 – 160 arbeidsplasser er det helt nødvendig for dem at de også kan utnytte råstoffpotensialet fra det bratte terrenget. Et bortfall av kvantumet fra bratt terreng er ikke lett å erstatte med for eksempel importert virke for bedrifter som ikke ligger i direkte tilknytning til sjø.

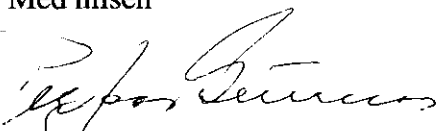
Tilskudd til taubanedrifter vil ikke få noe stort omfang, verken for landet eller noen av fylkene. Men for enkelte kommuner kan det være svært viktig å stimulere til skogsdrift i bratt terreng ved bruk av taubane.

Vi mener derfor at bestemmelsen om at det ikke skal kunne gis tilskudd til taubanedrifter må tas ut av forskriften.

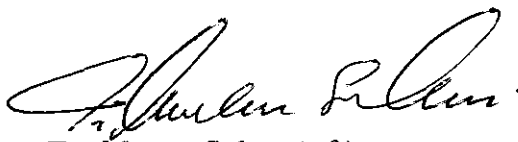
Kapittel 7. Avsluttende bestemmelser

Fylkesmannens rolle som tildelingsmyndighet overfor kommunene framgår ikke av forskriften. Dette er sannsynligvis tenkt gitt gjennom andre retningslinjer. Slike retningslinjer må være tydelige i forhold til fylkesmannens plikter og rettigheter til å foreta skjønnsmessig fordeling av virkemidler mellom ulike kommuner.

Med hilsen

Per Joar Gunnes (e.f.)
seksjonssjef

Tor Morten Solem (e.f.)
seksjonssjef